

การเขียนหนังสือราชการ

สำนักกฎหมายและระเบียบกลาง
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

หลักการ

๑. เขียนให้ถูกต้อง
๒. เขียนให้ชัดเจน
๓. เขียนให้รัดกุม
๔. เขียนให้กะทัดรัด
๕. เขียนโน้มน้าว
ให้บรรลุวัตถุประสงค์

เขียนให้ถูกต้อง

๑. เขียนให้ถูกต้องตามแบบ

- ชนิดของหนังสือ (หนังสือราชการ ๖ ชนิด ๑๑ แบบ)

ต้องใช้ชนิดและแบบของหนังสือราชการให้ถูกต้องตามควรแก่กรณี

- โครงสร้างของหนังสือ

ส่วนที่ ๑ หัวเรื่อง

ส่วนที่ ๒ เนื้อเรื่อง

ส่วนที่ ๓ ท้ายหนังสือ

- ส่วนเหตุ = เหตุที่มีหนังสือไป

- ส่วนความประสงค์ = จุดประสงค์ที่มีหนังสือไป

- ส่วนสรุปความ = สรุปความประสงค์ให้เกิดความชัดเจน

- ใช้ถ้อยคำเหมาะสมกับฐานะของผู้รับ

ใช้ถ้อยคำในหนังสือราชการให้เหมาะสมกับผู้รับตามภาคผนวก ๒ คำขึ้นต้น สรรพนาม คำลงท้าย และคำที่ใช้ในการจำหน่ายของ

เขียนให้ถูกต้อง

๒. เขียนให้ถูกเนื้อหา

ข้อสำคัญ

: จับประเด็นของเรื่องให้ได้

: ข้อเท็จจริงครบถ้วน

: กฎหมาย ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง
และเป็นปัจจุบัน

: แนวคำวินิจฉัยเดิม (ถ้ามี)

: ต้องลำดับความให้ดี

: สมเหตุสมผล

: คำนี้ถึงใจผู้ลงนาม

เขียนให้ถูกต้อง

๓. เขียนให้ถูกหลักภาษา

- รูปประโยค ประธาน กริยา กรรม

การร่างหนังสือต้องพิจารณาแต่ละประโยค ตรวจสอบไวยากรณ์ว่าถูกรูปประโยคหรือไม่ มีคำกริยาในแต่ละประโยคหรือไม่ ประธาน – กริยา – กรรม อยู่ถูกที่หรือไม่ อ่านได้ความหรือไม่

ในบางกรณีคำประธานและกรรมอาจละไว้ในฐานที่เข้าใจได้

หมายเหตุ ไม่ควรใช้รูปประโยคที่มีลักษณะสำนวนต่างประเทศ แต่หากจำเป็นต้องใช้ศัพท์ต่างประเทศ เช่น คำศัพท์ทางวิชาการ หรือคำศัพท์เฉพาะ ควรเขียนเป็นภาษาไทยก่อนแล้ววงเล็บภาษาอังกฤษในการเขียนครั้งแรก ศัพท์ที่เขียนเป็นภาษาไทยนั้นอาจใช้ศัพท์บัญญัติที่เข้าใจกัน

เขียนให้ถูกต้อง

(๔) ความสัมพันธ์ระหว่างคำหลักกับคำขยาย

(๕) ใจความสำคัญ - ใจความรอง

ใจความสำคัญ : ใจความที่เด่นที่สุดในย่อหน้าเป็นแก่นของย่อหน้าที่สามารถครอบคลุมเนื้อความในประโยคอื่น ๆ ได้

ใจความรอง : ประโยคที่ขยายความประโยคใจความสำคัญ เป็นใจความสนับสนุนใจความสำคัญให้ชัดเจนขึ้น อาจเป็นการอธิบายรายละเอียด ยกตัวอย่าง เปรียบเทียบ หรือแสดงเหตุผล

ข้อควรระวัง การใช้คำผิดความหมายในการร่างหนังสือ

เขียนให้ถูกต้อง

๔. เขียนให้ถูกต้องความนิยม

ความนิยมในที่นี้ หมายถึง ความนิยมที่ใช้กันโดยทั่วไปในวงราชการ และ
ความนิยมเฉพาะผู้ลงนามในหนังสือ

๔. ๑ สรรพนาม

- การเขียนหนังสือราชการไม่นิยมใช้สรรพนามว่า “ข้าพเจ้า” “ผม” “ดิฉัน” แต่นิยม
- ใช้ชื่อส่วนราชการ เช่น “สำนักนายกรัฐมนตรี” “สำนักงานประมง”
  - ใช้คำนาม เช่น มหาวิทยาลัย นางสาวขวัญใจ
  - ใช้คำย่อตามกฎหมาย ในกรณีในการกล่าวครั้งแรกควรวงเล็บคำย่อไว้ด้วย เช่น ครม. พ.ร.บ.
  - ใช้คำบ่งชี้ ในกรณีกล่าวที่มีใช้การกล่าวครั้งแรก เช่น หน่วยงานดังกล่าว บุคคลข้างต้น

เขียนให้ถูกต้อง

๔. ๒ ถ้อยคำสำนวน

(๑) นิยมใช้ภาษาราชการ ไม่ใช้ภาษาลำลอง หรือภาษาพูด หรือภาษานักประพันธ์ในภาษาราชการและภาษาที่เป็นทางการจะมีการใช้คำหรือสำนวนบางชนิดที่แตกต่างกัน ดังนี้

- ภาษาราชการ

ใคร

ต้องการ

ทำไม

เหมือนกัน

ที่ไหน

คิดว่า

อย่างไร

ทำอยู่

เดี๋ยวนี้

เสร็จแล้ว

เขียนให้ถูกต้อง

๔. ๒ ถ้อยคำสำนวน

- ภาษากฎหมาย

พระราชบัญญัติ...

มาตรา...

ระเบียบ... กฎ...

ข้อ...

คณะรัฐมนตรี ในคราวประชุมเมื่อวันที่...

ข้อห้าม

ข้อปฏิบัติ

เขียนให้ถูกต้อง

- ภาษากฎหมาย

ควร เป็นคำแนะนำทั่วไป มีผลบังคับทางจิตใจ

พึง มีผลบังคับทางสังคม

ย่อม เป็นคำบังคับอย่างเป็นทางการแต่ไม่เด็ดขาด ให้ใช้ดุลยพินิจได้

ต้อง เป็นคำบังคับเป็นทางการอย่างเด็ดขาด

ให้ เป็นคำบังคับเป็นทางการอย่างเด็ดขาด

เขียนให้ถูกต้อง

- การเชื่อมคำหรือประโยค

คำบุพบท หรือคำสันธาน ซึ่งมีความหมายอย่างเดียวกัน ไม่นิยมใช้คำซ้ำกันเพราะจะทำให้ไม่ไพเราะหรืออาจทำให้สับสนได้

เช่น **ที่ - ซึ่ง - อัน** เป็นคำที่ใช้แทนกันได้

และ - กับ - รวมทั้ง - ตลอดจน เป็นคำที่ใช้แทนกันได้

เขียนให้ถูกต้อง

การใช้คำเชื่อมต่าง

“และ” “หรือ” “และหรือ”

“อย่างไรก็ตาม” “อย่างไรก็ดี”

“กับ” “แก่” “แต่” “ต่อ”

“ทั้งนี้” “ในการนี้”

“เช่น” “ได้แก่” “อาทิ”

“อนึ่ง”

“จะ” “จัก”

“ไป” “มา”

เขียนให้ถูกต้อง

เครื่องหมายที่ใช้ในภาษาไทย

อัญประกาศ

ไปยาลใหญ่

ยัติภังค์

ไปยาลน้อย

ไม้ยมก

ลัญประกาศ

จุลภาค

นขลิขิต

ต่าง ๆ นา ๆ

ต่าง ๆ นานา

เขียนให้ถูกต้อง

๔. ๒ ถ้อยคำสำนวน

- การใช้คำบังคับ คำขอร้อง

ในการเขียนหนังสือราชการถึงบุคคล หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่ไม่ได้อยู่ในบังคับบัญชา ไม่นิยมใช้คำบังคับ แต่นิยมใช้คำขอร้องที่มีความหมายอย่างเดียวกัน

- คำทำลาย - คำเสริมสร้าง

เช่น

ท่านเข้าใจผิด - ความเข้าใจของท่านยังคลาดเคลื่อน

- ทางเสียง

การลงท้ายประโยค นิยมใส่คำทางเสียงให้รื่นหูโดยการเติมคำว่า “ต่อไป” “ได้” “ด้วย”

เขียนให้ชัดเจน

- ชัดเจนในเนื้อหา

ต้องเขียนให้กระจ่างชัดในเนื้อหา วัตถุประสงค์ และวรรคตอน ต้องไม่คลุมเครือ แปลความหมายได้หลายนัย หรือมีความหมายขัดแย้งกัน

- ชัดเจนในจุดประสงค์

ต้องเขียนให้เข้าใจชัดเจนว่าผู้มีหนังสือไปต้องการจะให้ผู้รับหนังสือปฏิบัติอย่างไร

เช่น เพื่อทราบ

เพื่อพิจารณา

เพื่ออนุญาต

เพื่ออนุมัติ

เพื่อถือปฏิบัติ

เพื่อให้ความร่วมมือ

เขียนให้รัดกุม กะทัดรัด

รัดกุม

- ต้องเขียนให้รัดกุมไม่มีช่องโหว่ อ่านแล้วเข้าใจได้ดี และสามารถยืนยันในสิ่งที่เขียนได้
- แต่ถ้าไม่อาจยืนยันได้ควรใช้คำแบ่งรับแบ่งสู้ เช่น ใช้คำว่า “**โดยปกติ**”

เช่น ส่วนราชการ ให้ลงชื่อส่วนราชการเจ้าของเรื่อง หรือหน่วยงานที่ออกหนังสือโดยมีรายละเอียดพอสมควร **โดยปกติ**ถ้าส่วนราชการที่ออกหนังสืออยู่ในระดับกรมขึ้นไป ให้ลงชื่อส่วนราชการเจ้าของเรื่องทั้งระดับกรมและกอง

กะทัดรัด

เขียนให้กระชับ ไม่ใช้คำฟุ่มเฟือย หรือเขียนวกวน

เช่น - ทางกระทรวง...ได้มีการพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีร้องขอความเป็นธรรมดังกล่าว...

เขียน โฉมข่าวให้บรรลุวัตถุประสงค์

โฉมข่าวให้บรรลุวัตถุประสงค์

เขียนให้เหตุผลสนับสนุน ต้องน่าเชื่อถือ มีน้ำหนัก เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ เพื่อให้ผู้อ่านเชื่อถือและยอมรับ

- เช่น
- อ้างกฎหมาย
  - การใช้ดุลพินิจชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ อย่างไร
  - อ้างคำพิพากษา
  - แนวคำวินิจฉัยเดิม
  - ยกย่องผู้รับหนังสือ

เขียน โน้มน้าวให้บรรลุวัตถุประสงค์

- การตอบปฏิเสธการให้/ ปฏิเสธคำขอที่ไม่ใช่ขอตามกฎหมาย/หนังสือขอร้อง/
หนังสือขอความร่วมมือ/การตักเตือนหรือตำหนิ

ตอบปฏิเสธคำขออนอกกฎหมาย เขียนโดย

๑. ปฏิเสธโดยอ้างเหตุผล/เหตุขัดข้อง
๒. ขออภัยที่ไม่อาจปฏิบัติตามคำขอได้
๓. แสดงน้ำใจ เพื่อให้คงมีความสัมพันธ์อันดีกันต่อไป

เขียน โฉมหน้าให้บรรลุวัตถุประสงค์

การเขียนหนังสือขอร้อง เขียนโดย

๑. อธิบายเหตุผลความจำเป็นที่ต้องขอร้อง
๒. ขอร้องให้เขาดำเนินการ หรือมาในงาน
๓. ขอบขอบคุณในความอนุเคราะห์ของเขา หรือในการที่เขาสละเวลา

เขียน โน้มน้าวให้บรรลุวัตถุประสงค์

การเขียนหนังสือชักเตือนหรือตำหนิ เขียนโดย

๑. เขียนเปลี่ยนเข็ม คือ ไม่เขียนปกกลงไปในทำนองว่าผู้มีหนังสือไปว่าเอง
๒. เขียนเบนเป้า คือ ไม่เขียนปกกลงไปเป็นการตำหนิผู้รับหนังสือ แต่เลี่ยงเขียนไปในเชิงตำหนิผู้อื่น หรือเป็นความบกพร่องของผู้อื่น ไม่ใช่ความบกพร่องของผู้รับหนังสือ
๓. เขียนแสดงความเสียใจ ในกรณีนี้จะเขียนตำหนิบุคคลภายนอกที่ทำการอันไม่สมควรต่อเราหรือล่วงเกินเราให้เสียหาย ไม่ควรตำหนิตรงๆ ไม่ควรเขียนแสดงความโกรธ และไม่ควรเขียนแสดงการดูถูกดูแคลน แต่ควรเขียนแสดงความเสียใจไป

www.opm.go.th

Facebook : สำนักกฎหมายและระเบียบกลาง
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

โทร. ๐ ๒๒๘๓ ๔๕๔๙ - ๕๒

Thank you

